

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران: میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸ • توزیع: موسسه مطبوعاتی نشر گستر امروز نوین • تلفن: ۰۹۳۸۵۲۲۱۰۱۶ • چاپ: صمیم

شتر

یکشنبه ۲۱ دی ۱۴۰۴ • ۲۱ رجب ۱۴۴۷ • ۱۱ ژانویه ۲۰۲۵ • سال بیست‌ودوم • شماره ۵۳۰۲ • ۸ صفحه • اذان ظهرتهران ۱۲:۱۲ • اذان مغرب ۱۷:۰۳ • اذان صبح فردا ۵:۴۵ • طلوع آفتاب ۷:۱۴

مراسم نهمین سالگرد درگذشت آیت‌الله علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی، صبح جمعه ۱۹ دی با حضور اعضای خانواده ایشان و جمعی از سیاست‌مداران در حسینیه جماران برگزار شد. عکس: مجید خواجهی، ایسنا

instagram:sharghdaily1
twitter:sharghdaily
youtube:sharghdaily
Telegram:SharghDaily
apararat:tasvirshargh
www.sharghdaily.com

جراحی در اقتصاد؛ نوپدیدگی ظاهرشده در اجتماع

یویا نعمت‌اللهی

روزنامه‌نگار

می‌کند که در هیچ‌یک از اجزای سازنده‌شان وجود ندارند، اما وقتی اجزا در کنار هم قرار می‌گیرند، ناگهان یک ویژگی تازه ظاهر می‌شود. مقامات کشور می‌گویند افزایش قیمت آن اقلام اساسی تحت شرایط بعد از تغییرات اخیر، کمتر از آن یک میلیون تومانی است که به مردم پرداخت می‌شود. اما بعید است که ندانند در شرایط حاضر، ما شاهد پدیدارشدن یک کیفیت جدید از دل همکاری و سازمان‌یافتگی اجزا هستیم. یک تعمیرکار ساده که خودش در معرض این تغییرات نرخ‌های کالاهای موردنیاز زندگی‌اش بوده، هرگز حاضر نیست با نرخ‌های قبلی کار کند. او حق دارد، چراکه معیشت او تحت تأثیر نرخ‌های جدید است. ما با پدیده‌ای مواجه هستیم که طی آن، مجموعه‌ای از ویژگی‌ها یا رفتارهایی در سطح کلان ظاهر شده که هیچ‌یک از اجزای منفرد سیستم، آن را به‌تنهایی دارا نیستند. این ویژگی یا رفتار، حاصل تعاملات میان اجزاست، نه ویژگی ذاتی اجزا. همه تولیدکننده‌ها یا ارائه‌دهندگان خدمات در کشور ما برای ادامه فعالیت‌های خود، باید از هزاران کالا و خدمات دیگر بهره بگیرند (همان ویژگی سطح کلان). اما آن دو وزیر کابینه فقط همه چیز را در سطح ۱۱ کالا دیده‌اند. یعنی تعامل میان اجزا را نادیده گرفته و منحصر به ویژگی‌های ذاتی زیست انسانی شده‌اند (یعنی گویی مردم کشور فقط قرار است با همان ۱۱ کالا زندگی کنند). جهان نوظهور ما صرفا جمع قطعات

یادداشت

دیکته پر غلط دولت

آیین‌نامه «نحوه تأسیس و فعالیت اندیشکده‌های غیردولتی» و خطر تکرار یک خطای تاریخی

حدیثه ربیعی

مدیر مرکز مطالعات پارلمان اندیشکده حکمرانی شریف

خطای نظری: گریز از ماهیت واقعی اندیشکده

خطای اصلی آیین‌نامه نحوه تأسیس و فعالیت اندیشکده‌های غیردولتی در این است که اندیشکده را با «شرکت پیمانکاری» یا «مؤسسه مجوزمحور خدماتی» خلط می‌کند. درحالی‌که اندیشکده، در تجربه جهانی، بازوی میانجی میان دانشگاه، دولت و جامعه است؛ حوزه‌ای خودتنظیم‌گر، متکثر و رقابتی که کیفیت آن را نه برکه مجوز، بلکه دقت تحلیل، اعتبار داده، شفافیت مالی و توان اثرگذاری بر تصمیم‌گیری عمومی و بهبود سیاست‌گذاری در حوزه‌های مختلف تعیین می‌کند، بنابراین تبدیل این حوزه به بازار مجوز، همان قدر خطاست که بخواهیم برای «اظهارنظر علمی» پروانه صادر یا برای «نقد و بررسی سیاست‌های» سقف سهمیه تعیین کنیم. تجربیات دهه‌های گذشته باید به ما آموخته باشد که وقتی دولت به‌جای تنظیم‌گری هوشمند، به «مهندسی اداری» روی می‌آورد، خروجی آن نه نظم، بلکه انباشت تعارض و ناکارآمدی است. خصوصی‌سازی رانتی، به‌جای ایجاد بخش خصوصی پویا، شبکه‌ای از نگاه‌های شبه‌دولتی و وابسته ساخت؛ این‌نامه جدید اندیشکده‌ها نیز به‌جای ساختن زیست‌بوم متنوع و مستقل سیاست‌پژوهی، در عمل فقط دو دسته بازیگر باقی می‌گذارد: اندیشکده‌هایی که به قیمت داشتن مجوز، ممکن است از نقد صادقانه و ارائه راهکارهای اثربخش دست بکشند و اندیشکده‌های مستقل که با تبدیل به اپوزیسیون می‌شوند یا به‌تدریج خاموش. به‌این‌ترتیب پیامد چنین مقرره‌ای، کاملا پیش‌بینی‌پذیر است: ● اندیشکده‌ای که بقا و بقروشیعت حقوقی‌اش به امضای مرجع صادرکننده مجوز بسته است، در نقد سیاست‌های همان مرجع، به طور ساختاری

عقل جمعی در قفس مجوز

دهه ۷۰ و ۸۰ شمسی در ایران، به عنوان دوران اصلاح ساختارهای اقتصادی و کوچک‌سازی دولت معرفی شد؛ دوره‌ای که خصوصی‌سازی، واژه محبوب سیاست‌گذاری در کشور بود و واگذاری نگاه‌های دولتی، نسخه نجات اقتصاد تلقی می‌شد. در کوتاه‌مدت، ترانزنامه دولت سبک‌تر شد و تیرهای پرزرق‌وبرق از «واگذاری موفق» منتشر شد. اما نتیجه این سیاست در بلندمدت، چیزی جز شکل‌گیری شبکه‌ای از نگاه‌های خصولتی، تعمیق رانت، تضعیف رقابت و فرسایش اعتماد عمومی نبود. امروز تقریباً اجماع کارشناسی وجود دارد که مسئله اصلی، خود «خصوصی‌سازی» نبود، بلکه «چگونگی» اجرای آن بود: مجوزمحور، واگذاری‌های پشت‌پرده، فقدان تنظیم‌گری هوشمند و نادیده‌گرفتن منطق واقعی بازار. اکنون، در سال ۱۴۰۴، در آیین‌نامه «نحوه تأسیس و فعالیت اندیشکده‌های غیردولتی» با تکرار همان منطق خطا در مقیاسی خطرناک‌تر مواجهیم؛ این بار نه در حوزه کارخانه و شرکت، بلکه در قلمرو فکر، تحلیل و سیاست‌پژوهی. اگر دهه ۷۰ دارایی‌های اقتصادی را با منطق غلط واگذاری و مجوز، فرسوده کرد، امروز آیین‌نامه جدید در پی آن است که سرمایه فکری کشور را در قفس همان منطق زندانی کند. آیین‌نامه وزارت علوم، اندیشکده را نه به عنوان یک نهاد زنده، نقد و مسئله‌محور، بلکه به عنوان یک «واحد تحت نظارت اداری» تعریف می‌کند که برای انجام بدیهی‌ترین کارهای اندیشگاهی، باید پروانه بگیرد، در فهرست مصوب ثبت شود و زیر تیغ تعلیق مجوز نفس بکشد. در این آیین‌نامه حتی «تحلیل سیاست» و «تولید ایده» ذیل فهرست کارهایی آمده که بدون مجوز ممنوع است؛ گویی اندیشیدن، امتیازی اداری است که می‌توان آن را صادر، محدود یا لغو کرد. این همان منطق «مجوزسازی» است که در دهه ۷۰، به‌جای کارآمدی اقتصاد، به خلق انحصارهای تازه و رانت‌های پیچیده انجامید؛ این بار، خطِ خلق «انحصار در فکر» و «رانت در سیاست‌پژوهی» پیش‌روست.

۷ شهر

سازمان هواشناسی کشور نسبت به افزایش غلظت آلاینده‌های جوی و کاهش کیفیت هوای هفت کلان‌شهر و وزش باد در مناطق ساحلی و دور از ساحل خوزستان و بوشهر در خلیج فارس هشدار داد. از امروز تا سه‌شنبه این روند ادامه دارد.
امروز تهران، کرج، اصفهان، اراک و ارومیه، دوشنبه (۲۲ دی‌ماه) تهران، کرج، اصفهان، اراک، تبریز، ارومیه و مشهد و سه‌شنبه (۲۳ دی‌ماه) تهران، کرج، اصفهان، اراک و مشهد تحت تأثیر قرار می‌گیرد.
غرق‌شدن شناگران و غواصان، پاره‌شدن تورهای صیادی و آسیب به قفس‌های پرورش ماهی، اختلال در فعالیت‌های تفریحی، اختلال در تردهای دریایی قایق‌های صیادی، شناورهای سبک و نیمه‌سنگین، اختلال در تردد شناورهای مسافربری و تردد کشتی‌های تجاری و اختلال در فعالیت‌های فراساحلی از مخاطرات احتمالی است.

هنرخوانی

از آلبوم‌های موسیقی چه خبر؟

تعدادی از هنرمندان موسیقی در حالی اقدام به انتشار پروژه‌های خود در قالب آلبوم کرده‌اند که نحوه تولید، توزیع و فروش چنین محصولاتی همچنان جزو پرچالش‌ترین فرایندهای مرتبط با موسیقی است. به گزارش خبرنگار مهر، فرایند تولید، بازاریابی و فروش محصولات موسیقی در ایران همواره دربرگیرنده پیچیدگی‌هایی است که هرچه روی آن کندوکاو کنیم، با درجه‌های جدیدی از این پیچیدگی‌ها مواجه می‌شویم که هر یک می‌تواند مشتعل در مباحث فراوان رسانه‌ای و جنبه موزه‌ای و تشریفاتی پیدا کرده، اقدام به تولید، انتشار و سیاسی و جامعه می‌تواند به عنوان یکی از ارکان اصلی «تغییر» روند عرضه و فروش به حساب آمده و فضایی را ایجاد کند که نتوان به ارزیابی درستی درباره آنچه در مسیر اقتصادی موسیقی ایران می‌گذرد، رسید. در این شرایط اما هستند هنرمندان و مجموعه‌های موسیقایی که از پس عبور فروش فیزیکی آلبوم‌ها که تقریباً در تمام دنیا عرصه مجازی آثارشان در فضای مجازی کرده‌اند. مسیری که طبیعتاً آن‌طور که باید دربرگیرنده سود اقتصادی نیست اما می‌تواند راهی برای اعلام حیات موسیقایی هنرمندانی باشد که دغدغه فعالیت در عرصه‌های جدی‌تری از موسیقی را دارند. آنچه می‌خوانید، نگاهی اجمالی به پروژه‌های موسیقایی است که در بازه زمانی اول تا بیستم دی ۱۴۰۴ در قالب «آلبوم» با در نظر گرفتن ژانرهای مختلف پیش‌روی مخاطبان قرار گرفته‌اند. فضایی که عمدتاً با محوریت موسیقی کلاسیک ایرانی منتشر شده‌اند که این موضوع به خودی خود می‌تواند دربرگیرنده فضای امیدبخشی برای فراموش‌نشدن این‌گونه موسیقایی باشد. «طرحی دیگر» عنوان یکی از تازه‌ترین پروژه‌های منتشرشده در فرایند تولید و فروش مجازی محصولات موسیقایی است که با هنرمندی چهار هنرمند شناخته‌شده موسیقی ایرانی پیش‌روی مخاطبان قرار گرفته است.

این آلبوم با هنرمندی حسن کیانی‌نژاد، آرش فرهنگ‌فر، ابراهیم طهرانی‌پور و امیرحسین طهرانی‌پور در قالب یک اثر بی‌کلام در دسترس علاقه‌مندان موسیقی کلاسیک ایرانی قرار گرفته است. «منظومه زنان» نیز عنوان یکی دیگر از پروژه‌های موسیقایی با شعر فاطمه دلفانی و آهنگسازی سپهر سراجی منتشر شده است. سارنات خلیلی، زانا آشفته، مهتا پارسا و سارا ززوج‌تقی خوانندگان سوپرانو، مریم مظفرآبادی، سهیلا جناب‌اصفهانی، شیما سیدمحمود، پونه پیدانوسی خوانندگان سوپرانو، بهار خلیلی، لیلی جمالقلی، نگین نجات، صدف زنگنه، زهرا بخشنده خوانندگان آلتو و سحر یوسف نوازنده قانون، گروه اجرایی این آلبوم را تشکیل می‌دهند. «خاکستر پروانه»، «باغ بی‌جان»، «فریاد زنان» عنوان سه اثری هستند که در این پروژه پیش‌روی مخاطبان قرار گرفته‌اند. آلبوم «تج‌نامه» با هنرمندی میم پایمزد و پویان رضوانی شروین مقیمی در ژانر موسیقی کلاسیک ایرانی پیش‌روی مخاطبان قرار گرفت. «ساز و آواز ابوعطا»، «تصنیف ابوعطا»، «تصنیف و رنگ ابوعطا»، «ساز و آواز بیات ترک»، «تصنیف بیات ترک»، «تصنیف و رنگ بیات ترک» قطعاتی هستند که در این آلبوم گنجانده شده‌اند. آلبوم «یک روز خواهی شنید» با هنرمندی میم پایمزد و پویان رضوانی از تازه این روزهای بازار فروش مجازی آثار موسیقایی است که در دسترس شنوندگان موسیقی قرار گرفت. «پروانه»، «پاریس»، «چشمه به دریا ل زدن دارد»، «هورا»، «برف روی موهات نشسته»، «دلم می‌خواه»، «اهل کجا هستم»، «آها»، «تنها نمی‌گذارتم» عنوان قطعاتی هستند که در این آلبوم گنجانده شده‌اند. «بی‌داد» در روزهای گذشته با هنرمندی اسماعیلی غلامی از هنرمندان اهل خوزستان در قالب شش قطعه موسیقایی منتشر شده است. «آرس»، «کارون»، «هزار»، «بیداد»، «لودن»، «همنشیر» عنوان آثاری هستند که در این آلبوم پیش‌روی مخاطبان قرار گرفته‌اند. آلبوم «از هستی» نیز یکی دیگر از مجموعه‌های تازه‌منتشرشده در حوزه موسیقی است که با هنرمندانی محمد سیفی و بهراد شایان فر منتشر شده است. «بیداد»، «اشک»، «هستی»، «وهم»، «نهان» و «راز» عنوان آثاری هستند که در این آلبوم گنجانده شده‌اند. امیرمحمد طاهری و مسعود میرزایی از آهنگسازان کشوران هم در روزهای گذشته پروژه «کلابتون» را با خوانندگی سروش دادیار به صورت رایگان در فضای مجازی منتشر کردند. «شهر خاموش»، «غم»، «شب‌های تهران»، «رهگذر» عنوان چهار اثری هستند که در این آلبوم پیش‌روی شنوندگان قرار گرفته است. این آلبوم در سبک تلفیقی و شامل چهار عدد قطعه موسیقی است.

شبکه‌خوانی

گل آلودشدن فضا

فرازو: چستی وقایع اخیر ایران و قرارگرفتن آن در مرزی باریک میان مطالبات معیشتی و دیگر مطالبات اجتماعی، این روزها به یکی از محورهای اصلی بحث میان جامعه‌شناسان تبدیل شده. برشش محوری دراین‌میان آن است که شرایط به‌وجودآمده تا چه اندازه ریشه در ساخت اقتصادی دارد و در نهایت به کدام سو حرکت خواهد کرد. جواد میری، در گفت‌وگو با فراو به بررسی این مسئله پرداخته و می‌گوید: «در چند ماه اخیر، وضعیت معیشت جامعه به طور جدی مورد تهدید قرار گرفته است. زمانی که سیر صعود قیمت اقلام، طلا، ارز و... شدت می‌گیرد، این وضعیت علامتی برای جامعه و مسئولان دارد که گویی کار از ریل خود خارج شده است. بحث‌هایی که در دولت و صداوسیما مطرح می‌شد، نشان می‌داد ارزهای ترجیحی وجود داشته و مافیاً و رانت‌خوارهایی بودند که این ارزها را دریافت می‌کردند؛ اما زمانی که این ارزها از آنها قطع می‌شود، این گروه‌ها از ابزارهای مختلف برای کل‌آلودکردن سیاست‌های دولت استفاده می‌کنند».

او می‌افزاید: «با این حال، مسئله بنیادی‌تر از آن است که صرفاً در سطوح اقتصادی باقی بماند؛ نه به این معنا که اقتصاد و معیشت مهم نیست، وقتی دستگاه‌های رسمی نشان می‌دهند که ۶۰ تا ۷۰ درصد مردم از نظر معیشتی دچار مشکل شده‌اند، این خود نشانه‌ای از یک بحران جدی است».

میری می‌گوید: «زمانی که نظام جمهوری اسلامی پس از انقلاب شکل گرفت، در این ۴۷ سال بسیاری از این نیروها به اشکال گوناگون از تأثیرگذاری در ساخت قدرت حذف شدند، حتی اگر به اپوزیسیون خارج از کشور کاری نداشته باشیم، نخست‌وزیرها، رؤسای جمهور و نیروهایی که در داخل نظام بودند، نیز به شکل‌های مختلف حذف شدند. در این نقطه، یک رنگ خطر جدی وجود دارد».

به بیان او: «نیروهای حذف‌شده از ساخت قدرت کنار گذاشته شده‌اند و اینها نیروهایی سیاسی هستند که شخصیت، هویت، جایگاه و پایگاه‌شان در ارتباط با امر سیاسی تعریف شده است؛ زمانی که آنان پایگاه خود را از دست می‌دهند، یقیناً در تداوم و استمرار ساخت قدرت کنونی هیچ کام مبتنی نخواهند داشت. ساخت قدرت چنان از نیروهای خود تهی و پایه‌های آن نحیف شده است که برای هر قدرت و ساخت سیاسی وضعیتی بسیار خطرناک به شمار می‌آید؛ چراکه با هر تلنگری ممکن است آن نیروهای نفی شده، به‌جای آنکه مطالبات را به سمت مطالبات صنفی و حقوقی هدایت کنند، به سوی تغییرات و تحولات ساختی و بنیان‌های قدرت حرکت کنند و در تقابل با حاکمیت قرار بگیرند».

در این‌مورد که ممکن است این وضعیت به کدام سو ختم شود، میری چنین تصویرسازی می‌دهد: فرض کنید در یک آزمایشگاه هستید و ۱۰ نفر نیرو دارید. اگر ۹ نفر از آنها را کنار بگذارید و هیچ نفعی نصب‌شان نشود، حالا از آنها بخواهید درآمد و شهرت آزمایشگاه را بالا ببرند، آنها پاسخ می‌دهند: «ما را بیرون کرده‌اید و حالا انتظار دارید برای حیثیت شما کاری کنیم؟».

او می‌افزاید: «بحث این است که نیروهای سیاسی باید از ساخت قدرت نفع ببرند». این جامعه‌شناس می‌گوید: «مثال واضح آن نیروهای سیاسی است: اصلاح‌طلب، اصولگرا، ناصولگرا، جبهه ملی، نهضت آزادی و تمام جبهه‌هایی که در انقلاب اسلامی شرکت کردند و به تشکیل حکومت خدمت کردند، اما در طول این چهل و اندی سال از ساخت قدرت کنار گذاشته شده‌اند. وقتی این وضعیت تغییر کند، یعنی همان حذف فاصله‌ها و بازایی نیروهای دفعه‌شده انجام شود، امکان مدیریت چالش‌ها و اعتراضات بسیار ساده‌تر خواهد شد».

میری می‌گوید: «در مقابل، همان جوان‌ها و نوجوان‌هایی که تا امروز نسبتی با نیروهای سیاسی اوایل انقلاب نداشته‌اند و شاید حتی شناخت یا اعتماد به آنها نداشته باشند، دغدغه دارند که چرا پدران و مادران‌شان در این ساختار مستاصل‌اند. اگر بتوان شرایطی ایجاد کرد که افراد بسیاری در توزیع منافع و منابع کشور شریک باشند و خود را در خیر جمعی سهیم بدانند، این جوان‌ها نیز می‌توانند جذب شوند».

این جامعه‌شناس در نهایت می‌گوید: «اگر نیروهای سیاسی بتوانند زیر سقف تشخیص مصلحت گرد هم آیند و اختلافات خود را کنار بگذارند، امکان تصمیم‌گیری درست برای جامعه فراهم می‌شود. مجمع تشخیص مصلحت باید جایی باشد که نیروهای سیاسی متکثر هم‌فکریند، وارد دیالوگ جدی شوند و مسائل بنیادین را بررسی کرده و نقشه راه ترسیم کنند. اما من چنین روندی را نمی‌بینم».

۲۲

درصد

رئیس مرکز امور حقوقی و بودجه سازمان بهزیستی کشور گفت: بررسی‌ها نشان می‌دهد بودجه این سازمان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ از حیث مصارف بالغ بر ۱۰۹ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده و اعتبار مورد نیاز قانون حمایت از حقوق افراد دارای معلولیت نیز بیش از ۲۰۰ هزار میلیارد تومان است که پیش‌بینی شده پاسخگوی ۲۲ درصد از نیاز این بخش باشد. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۵ (با حذف چهار صفر از واحد پول ملی) در بخش منابع عمومی بالغ بر پنج هزار و ۲۲۰ میلیارد ریال (۵,۲۲۰,۰۰۰,۰۰۰) است، در سال ۱۴۰۴ منابع عمومی بالغ بر ۴۹ میلیون و ۵۶۴ هزار و ۵۵۰ میلیارد (۴۹,۵۶۴,۵۵۰,۰۰۰) ریال بوده که با واحد پول ملی جدید بالغ بر ۴,۹۵۶,۴۵۵,۰۰۰ می‌شود. رشد بودجه عمومی در سال ۱۴۰۵ نسبت به سال ۱۴۰۴ معادل ۵.۳۲ درصد است.

۷۵۰

استاد

ایسنا؛ رئیس دانشگاه تربیت مدرس از آغاز برداشت آب آشامیدنی از باران خبر داد و گفت: «بیش از ۷۵۰ عضو هیئت‌علمی با سطح علمی بسیار بالایی در دانشگاه تربیت مدرس مشغول به فعالیت هستند». دکتر یوسف حجت افروز: «برای اولین‌بار در ایران سقف سالن ورزشی دانشکده منابع طبیعی این دانشگاه را با مواد غذایی گرید بهداشتی تعویض کرده‌ایم. به‌گونه‌ای که وقتی باران می‌بارد، آب اولیه بارش را برای آبیاری فضای سبزر استفاده می‌کنیم و بعد از شست‌وشوی طبیعی محیط، آب تمیز‌تر را جمع‌آوری و تصفیه می‌کنیم تا به آب آشامیدنی تبدیل شود. تأسیسات این اقدام در حال آماده‌سازی است و به‌زودی روزی هزار بطری آب از سقف این سالن برداشت می‌شود. در واقع ما اسم پروژه فوق را «چشمه‌های آسمانی» گذاشته‌ایم».